

КО ЈЕ КОМЕ ДУЖАН?

Током лета и јесени године која пролази, у Општинском суду у Загребу одржано је више расправа у спору који воде Вељко Булајић и „Неопланта филм“ из Новог Сада. Крај овом суђењу још се не назире. Познати редитељ покушава тим путем да наплати 148,294.100 старих динара, колико му, наводно, за рад на филму „Велики транспорт“ још дугује продуцент најскупљег ратног филма снимљеног у Југославији од ослобођења до данас. Кажемо „још дугује“ јер је Булајић до сада инкасирао око пола старе милијарде, не рачунајући динарске и девизне дневнице и трогодишњи боравак у САП-у Војводина.

Ништа
не препушта
случају:
Булајић
на једној
конференцији
за штампу

Суђења у Загребу, у вредности од само 148,3 милиона не би, само по себи, било нарочито интересно за новински текст, да се као тужна страна у овој парници не појављује др Драженко Реџеп, в. д. директор „Неопланта-филма“, уз Булајића најзаслужнији и први човек „Великог транспорта“. Суштина спора је у томе што се Булајић позива на усмени договор постигнут 1982. године са в. д. директором „Неопланта“ и представником дистрибутерске куће

„Кроација филм“ по коме њему, Булајићу, од прихода остварених од „Великог транспорта“ у Југославији припада 13 одсто, и од „Кроације“ сада тражи наведене проценте, изражене у динарима. Они су били спремни да му их исплате, али су за сваки случај тражили и сагласност „Неопланта“.

Наравно, нису је добили. Како је и после више усмених и писмених захтева новосадска филмска кућа упорно одбијала редитељев захтев за „нова материјална давања“, позивајући се

на чињеницу да му је већ исплаћено више од 500 старих милиона. Булајић се обратио суду. На првим рочиштима, јуна, јула и октобра ове године, ништа конкретно није решено, осим што је Суд наложио да до коначног решења спора „Кроација“ не може да отуђи спорну суму. Наравно, ни у „Неопланта-филму“ нису седели скрштених руку, прво су Окружном привредном суду у Загребу тужили „Кроацију“ са захтевом да им омета уплати тих спорних 148 и нешто милиона, а затим су у Општинском суду подигли и кривичну тужбу против Булајића и то због увреде и клевете — јер у изјави пред Судом он је рекао да је једина војвођанска филмска кућа један много неуредан и неодговоран платиша...

Финансијска катастрофа

Без обзира кога ће Суд прогласити „победником“ у овим процесима, остаје чињеница да је Булајићево потраживање 13 одсто од прихода „Великог транспорта“ у Југославији заправо и прилика да се установи и динарска зарада овог филма. Проста математика казује, дакле, да је најамбicioзнији војвођански филмски пројекат током приказивања на тлу наше земље зарадио нешто више од милијарду и 130 старих милиона, што је заиста смешна сума ако се има у виду да је у реализацији „Великог транспорта“ утрошено око 23 старе милијарде и око два милиона америчких долара! Ако се зна да је амерички партнер, „Шервуд продакшн“ из Лос Анђелеса, још прошле године раскинуо уговор са „Неоплантом“, тражећи да му се уложена средства врате (два милиона долара, о чему се води спор пред Арбитражним судом у САД, онда постаје јасније да је финансијски фијаско „Великог транспорта“ још већи. Упоредо са спором, траје и забрана приказивања филма ван Југославије, што не важи једино за социјалистичке земље које су, по уговору, припале „Неопланта-филму“.

„Велики транспорт“ је због свега што се догађа с њим и око њега месецима већ предмет појачаног интересовања, нарочито војвођанских филмских радника. Тражи се одговор на питање ко је и колико одговоран за огромно прекорачење калкулације (планирано је, наиме, да филм кошта 5,5 милијарди динара), како је дошло до

неуспешних копродукцијских послова... Поред тога, више нико и не сумња да се средства утروшена у „Транспорт“ никад неће вратити кинематографији САП Војводине, али ни многим радним и друштвено-политичким организацијама које су финансирале снимање овог филма.

О свему томе др Драженко Реџеп в.д. директор „Неопланта филма“ ћути. Бар за јавност. Не одговара ни на јавна питања која му постављају, уз отворене оптужбе, филмације из наше најмлађе кинематографије. Редитељ Вељко Булајић, који би по логици ствари такође требало да буде и те како упућен у ову незгодну тему, прича је за себе. Јер, велики бард југословенског филма, познат између осталог и по томе што је имао доста успеха у анимирању представника седме силе, први пут у својој дугогодишњој каријери настоји да по сваку цену избегне разговор „за новине“.

Историја једног „интервјуа“

Почетком минулог лета, кад су почели судски спорови са „Неоплантом“, замолили смо Вељка Булајића за разговор. Било је то у време кад га је очекиваним намером (пријављивање „Великог транспорта“ за учешће на фестивалу у Пули) др Драженко Реџеп избацио из жирија националног фестивала. Филм је, као што знамо, завршио у информативној селекцији што мора да је био врло болан ударац за редитеља који је у Пулу долазио искључиво по награде. У први мах, Булајић пристаје на разговор. Утврђујемо место и време. Уочи дана предвиђеног за сусрет долази, међутим, до отказивања. Вељко даје само кратку (телефонску) изјаву да му адвокат забрањује било какав контакт са штампом јер ће тако нешто неповољно утицати на суд пред којим се он има појавити, на жалост, у друштву са др Драженком Реџепом.

„Преговори“ у смислу коначног добијања интервјуа од друга Булајића настављају се, с наше стране, и током септембра и октобра. Булајић сусрет одлаже из недеље у недељу, да би нам, на крају, понудио тзв. средње, по њему и право решење: он се, наиме, договорио да са групом војвођанских филмских радника (Љубојев, Жилник, Марић, Бечејски) током новембра у Новом Саду заједно иступи на јавној трибини где ће он, заједно са њима, открити све што је труло у држави Данској, у овом случају — „Неопланта-филму“. Осим тога, добили смо и неколико савета шта да као новинари, учинимо: по тим упутствима требало би да, између осталог, потражимо друга Петра Матића, Бошка Крунића и Срету Ковачевића, као и остале из Савета филма „Велики транспорт“, који би нам потврдили да је на седници тог тела, 5. 07. 83. поднет извештај о утрошку само 16 милијарди старих динара. Јер, шта се после догодило, и како је у „Неопланти“ цена „Транспорта“ дошла до цифре од 23 милијарде — то Булајић не зна и за то не може да одговара. Упућени смо, исто тако, да се позабавимо судским процесима који су у току (нарочито које води група филмских радника, — сарадника у „Транспорту“), затим тражењем одговора на велику енигму — како је и зашто извесни Срђан Илић, делегат продуцента у филму добио 80 старих милиона, а — на првом месту — откривањем велике истине да увид у послова-

Срета Ковачевић: Мислио сам да ће филм бити бољи...

ње „Великог транспорта“ нема нико други осим — „Неопланте“ и њеног в.д. директора.

Нежељени савезник

Ми смо кренули нешто другачијим путем. Највише нас је интересовала од стране Булајића најављена чврста спрега са војвођанским филмским радницима, те њихово заједничко иступање.

— Однос Вељка Булајића према „Неопланти“ је ограниченог домета — речи су Петра Љубојева. — Ради се о човеку који је стајао на челу екипе која је, сада, незадовољна начином рада и финансијским условима. То је за нас само једна од илустрација свега онога што се у „Неопланти“ дешава. Међутим, разлози који нас наводе да јавности и партијским органима говоримо о суштини проблема не тичу се само једног филма и једног неспоразума. Реч је о монополу, о приватизацији, о несамоуправном понашању и, коначно, подсмеху који прати војвођански филм више година. Ми тражимо промену стања. Булајић тражи сређивање својих материјалних потраживања. Ствари су друштвено и професионално битно различите. То што Булајић сада тражи је ствар случаја, а оно што ми тражимо неминовна је последица једне праксе. Циљеви нам нису исти. Он сређује стање после свог филма, а ми покушавамо да средимо стање у кинематографији Војводине за будућност. Разлика је евидентна и јасно је да ту о никаквом ортаклуку не може бити говора.

Други су одлучивали

Разговарали смо и са другом Сретом Ковачевићем, чланом Савета Федерације, човеком који је својевремено имао и дужност председника савета филма „Велики транспорт“. Уз напомену да је Савет филма имао пре свега искључиву ингеренцију да обезбеди идејно-политичку садржину и, колико може, да омогући да се не изневере основна опредељења теме којом се

филм бавио, друг Ковачевић је за „Радио ТВ ревију“ рекао:

— Савет филма није савет куће „Неопланта“, па према томе ми нисмо могли водити бригу о материјално-финансијском пословању, трошковима и тако даље. Што се тиче издатака за филм, ми смо били једном информисани, а то је било кад је половина средстава већ била ангажована, и кад се постављало питање шта даље. Десило се то крајем 1982. године: снимање је поодмакло и ми смо тада, иако то није наша ствар, о томе разговарали и проценили да би било неупутно, јер су већ утروшена толика средства, да се са снимањем прекине. О парам се разговарало и кад је била премијера филма у Новом Саду. Али, ни тада нико није тврдио да су то коначна средства, тих 16 милијарди. Ни ми, дакле, нисмо били у потпуном уверењу да ће то бити толико, да неће бити и више. Трећа ствар у вези с тим: ми као Савет, чак и да смо имали надлежност да се бавимо средствима и њиховом расподелом, нисмо то могли да чинимо јер ми, просто, нисмо људи који се баве снимањем филмова. Да ли је то све било неопходно по тој цени, да ли је морао сваки тај глумац да се ангажује, то је више ствар саме „Неопланте“.

Друга Ковачевића питали смо: не чини ли му се да је и 16 милијарди старих динара, колико је њима речено да филм кошта уочи премијере, много?

— Ја могу да говорим само у своје лично име. Претпостављао сам да неће бити толико. Кад је испало — било ми је, признајем, необично да толико кошта. Ја сам, додуше, директора филма неколико пута питао: па добро, брате, зар толико новца треба за тај филм? Ипак, да се разумемо у једној ствари, ја могу само да кажем да се мени чинило да кошта нешто више него што сам претпостављао да треба, али да ја сад говорим против тога што се сувише трошило, то стварно не могу. Јер, морало би да се улази у многе детаље, да се види ко је одобравао све те издатке — а ја све то, заиста, не знам. Ради се о стварима где би требало, можда, формирати и неку комисију да се све то испита и тек би, на тај начин, могло да се дође до правог стања ствари и да се види о чему се ту ради. Свако има свој део одговорности, па и кад су новци у питању. Има надлежних органа који о тим парам треба да брину.

Председника Савета филма „Велики транспорт“, питали смо, на крају, да ли се њему лично допада ова филмска прича о једној од најзначајнијих епизода из новије војвођанске историје, као и то, да ли би, након оваквог искуства, поново пристао да буде председник савета неког филма.

— Ја мислим да је филм добар. Али сам очекивао да ће бити бољи. И не само ја. А што се тиче другог дела питања, одговор је да, али бих онда другачије радио.

У свим причама о „Великом транспорту“ и свему шта се дешавало око њега недостају одговори оних који су најзаслужнији за настанак овог филма — в.д. директора „Неопланта-филма“ др Драженка Реџепа и редитеља овог пројекта Вељка Булајића. То је, за сада, и озбиљан хендикеп оваквих новинских текстова.

Невенка ОПАЧИЋ

